

Med UG in mente

Av Cecilie Hamnes Carlsen
Norsk språktest (UiB/Folkeuniversitetet)

Sammendrag

Denne artikkelen er en sammenfatning av hovedoppgaven min i norsk som andrespråk ved UiB fra 1995. Hovedoppgaven ble skrevet på en tid da Chomskys parameter-teori stod forholdsvis sterkt i andrespråksforskningen. Svært forenklet predikerer parameter-teorien at språklæring skjer ved at barnet, ved hjelp av språklig innputt, fastsetter et knippe språklige parametre på én av to verdier. Et viktig spørsmål i andrespråksforskningen har vært om voksne innlærere har tilgang til den medfødte grammatikken som parametrene er en del av, om parameterverdier kan endres, og hvilken type evidens, negativ eller positiv, som er nødvendig for å endre verdiene. I denne studien undersøker jeg spanskspråklige innlæreres tilegnelse av subjektstvang og foranstillingsinversjon på norsk. Disse grammatiske trekkene er styrt av hver sin parameter, og spansk har etablert en annen parameterverdi for begge trekkene enn vi har på norsk. Dersom spanskspråklige innlærere tilegner seg disse trekkene i det norske mellomspråket, er det et uttrykk for at parametrene har endret verdi.

Nøkkelord: *Universell grammatikk, morsmålspåvirkning, spanske innlærere, subjektstvang, underinversjon.*

I denne artikkelen skal jeg presentere en studie jeg gjorde i 1995 i forbindelse med min hovedfagsoppgave i norsk som andrespråk ved Universitetet i Bergen.¹ Studien er altså forholdsvis gammel, og andrespråksfeltet har naturlig nok utviklet seg på de nær 20 årene som har gått. Ikke minst står det nativistisk læringsynet og oppfatningen av en medfødt universell grammatikk (UG) som jeg brukte som rammeverk for studien, svakere i dag

enn på midten av 90-tallet. Spørsmålene som motiverte meg som ung hovedfagsstudent, er imidlertid fremdeles relevante i feltet i dag, og mange av dem forblir ubesvarte. Når man presenterer en såpass tidlig studie, er det naturlig å innarbeide nyere forskning og teoriutvikling. Det vil jeg gjøre gjennom hele artikkelen, stort sett med slutnotehenvisninger. Selve studien kan jeg ikke endre, heller ikke den logiske oppbygningen og argumentasjonen som er forankret i det teoretiske rammeverket jeg brukte. Tittelen «Med UG in mente» må derfor leses med dobbel betydning: UG som del av den mentale utrustningen, og UG som et minne fra en nær fortid i andre-språksforskningens historie.

Hovedfagsstudien hadde den ambisiøse målsettingen å si noe om hvordan man lærer et nytt språk i voksen alder. Den var motivert av en generell interesse for språk og språkundervisning i tillegg til en spesiell nysgjerrighet for spørsmålet om hvordan språktilegnelse skjer. Hvordan kan man forklare at barn tilsynelatende er bedre språkinnlærere enn voksne?² Hva er årsaken til at voksne med forskjellige morsmål tilegner seg visse trekk i målspråket i samme rekkefølge? Hvilken rolle spiller morsmålet for tilegnelsen av et nytt språk? En teori som kanskje mer enn noen annen tar sikte på å besvare disse spørsmålene, er Chomskys teori om en universell grammatikk (Hyams og Wexler 1993: 423). Teorien ble opprinnelig utviklet i forhold til barns førstespråktilegnelse (S1-tilegnelse), men på midten av 80-tallet var det flere forskere som hevdet at teorien også kunne være et fruktbart rammeverk for studier av voksnes andrespråktilegnelse (S2-tilegnelse) (White 1985, 1986, Licerias 1989, Wexler og Manzini 1987, Flynn 1987). Det er ikke rom for en inngående diskusjon av alle disse spørsmålene i en så begrenset artikkel som dette. Presentasjonen av UG-teorien vil også måtte bli forholdsvis overflatisk.³ Formålet med artikkelen er avgrenset til en presentasjon av en studie av voksnes elevers språktilegnelse der resultatene antas å si noe om hvilke prosesser som styrer språklæring i voksen alder.

En medfødt evne for språktilegnelse?

Chomskys UG-teori var motivert av et konkret forklaringsproblem i forhold til barns språktilegnelse, det såkalte «logical problem of language acquisition» (Chomsky 1981), på norsk kalt *språklæringsproblemet*. Hvordan er det mulig at alle friske barn lærer morsmålet kompliserte

grammatikk uavhengig av barnets generelle kognitive utrustning og på tross av svært varierende språklig innputt? Den eneste mulige forklaringen er i følge Chomsky at mennesket har en medfødt evne for språktilegnelse (Language Acquisition Device - LAD).⁴ I tillegg til å inneholde en universell grammatikk (UG), består LAD av læringsstrategier (for eksempel subsett-prinsippet som vi skal komme tilbake til) og en følelse for hvilke trekk i språket som er merket, og hvilke som er umerket (Chomsky 1981). UG består av prinsipper og parametere. *Prinsippene* gjelder for alle menneskelige språk og trenger derfor ikke læres. *Parametrene* er prinsipper med to (eller flere) verdier som kan aktiviseres. I motsetning til de universelle prinsippene, er parametrene avhengige av språklig innputt for etableres. Valget av en bestemt parameterverdi trekker med seg et «knippe» av syntaktiske konsekvenser som på overflaten kan virke urelaterte i forhold til hverandre (Nordgård og Åfarli 1990, Ayoun 2003). Selv om trekk i innputt utløser at parametrene fastsettes på den rette verdien for det aktuelle språket, er det er likevel barnets indre forutsetninger for språktilegnelse som styrer prosessen, hevder Chomsky. Det er forklaringen på hvorfor barn så raskt oppnår en fullkommen beherskelse av morsmålets grammatikk: I stedet for å måtte prøve ut et uendelig antall hypoteser om språket, trenger barnet kun å fastsette et finitt antall parametere på de rette verdiene, så vil en rekke andre grammatiske trekk falle på plass automatisk (Chomsky 1981, White 2003a).

Prodrop-parameteren

I studien så jeg på to velkjente parametere innenfor denne teoretiske retningen: prodrop-parameteren og V2-parameteren. Prodrop-parameteren (av «pronomen dropping») gjør greie for skillet mellom språk som tillater utelatelse av pronomintelt subjekt fra finitte setninger (spansk, vietnamesisk, polsk m.fl.), og språk som ikke gjør det (norsk, engelsk, fransk m.fl.). I et prodrop-språk som spansk har subjektet først og fremst en semantisk funksjon, og i tilfeller der subjektet er semantisk overflødig, slik tilfellet ofte vil være for subjektspronomen, kan det utelates. På et språk med subjektstvang som norsk resulterer en tilsvarende utelatelse av subjektspronomenet i en ugrammatisk setning (markert med asterisk).

*Maria vive en Argentina.
Tiene a su esposo allá.*

*Maria bor i Argentina.
* Har mannen sin der.*

Hammarberg og Viberg (1979) forklarer hvorfor de germanske språkene har subjektstvang med at subjektet har en syntaktisk rolle i disse språkene: Selv om det er semantisk overflødig, kan det ikke utelukkes fra setningene, fordi leddstillingen da mister muligheten til å realisere sine funksjoner. Dette gjelder først og fremst distinksjonen mellom setningstyper og mellom setningene i setningshierarkiet:

*Han kommer snart.
Kommer han snart?
* Kommer snart.*

*(fortellende)
(spørrende)
(fortellende eller spørrende?)*

Den første setningen er en fortellende setning og har den nøytrale ordstillingen SVO. I neste setning signaliserer inversjonen mellom subjekt og verbal at vi har med en spørrende setning å gjøre. Setningstypen og meningen endres ved inversjonen mellom subjekt og verbal. I den ugrammatiske subjektløse setningen, faller distinksjonen mellom setningstypene bort. Det er ikke lenger mulig å se om det er en fortellende eller en spørrende setning. Tilsvarende viskes grensene mellom helsetning og leddsetning bort i den siste av setningene i eksempelet under:

*Da gikk de til sengs.
Da de gikk til sengs,...
* Da gikk til sengs.*

*(helsetning)
(leddsetning)
(helsetning eller leddsetning?)*

V2-parameteren

V2-parameteren skiller mellom språk som må ha et finitt verb på andreplass i deklorative helsetninger, slik som de germanske språkene (med unntak av engelsk) og språk som ikke har et slikt krav. Norsk har en rigid leddstilling som er bygget opp rundt kravet til et finitt verb på andre plass (jfr. Diedrichsens leddstillingsskjema 1946). Dette kommer tydelig til uttrykk i setningene under:

V2

<i>Jeg</i>	<i>gav dem blomster til jul i år.</i>
<i>Blomster</i>	<i>gav jeg dem til jul i år.</i>
<i>Dem</i>	<i>gav jeg blomster til jul i år.</i>
<i>Til jul</i>	<i>gav jeg dem blomster i år.</i>
<i>I år</i>	<i>gav jeg dem blomster til jul.</i>
<i>Etter at jeg hadde sett</i>	
<i>hvor mye sjokolade de fikk i fjor,</i>	<i>gav jeg dem blomster til jul i år.</i>

Flere studier har vist at V2 er vanskelig å lære for innlærere som ikke har et tilsvarende krav i sitt morsmål (Meisel, Clashen og Pieneman 1981, Lund 1997, Hagen 1992, Johansen 2008).⁵ Dette er noe som også stemmer med erfaring, som Jon Erik Hagen understreker: «[...] at norsk krever finitt verb på andre plass i fortellende setninger, er, som vi lærere vet, notorisk vanskelig å tilegne seg for fremmedspråklige innlærere» (Hagen 1992:36). Det er ikke lett å forklare *hvorfor* dette skal være så vanskelig å lære. V2-regelen er en kategorisk regel som egner seg godt for eksplisitt grammatikkundervisning, den er absolutt og har stor rekkevidde (Hagen 1992:36, Ree 1999). Man tyr gjerne til semantiske forklaringer på hvorfor det læres så sent i den grad det læres, som at foranstillingsinversjon har begrenset kommunikativ betydning, og at inversjonsfeil ikke fører til misforståelser (Lund 1997). Dette er imidlertid en sannhet med modifikasjoner: Foranstillingsinversjon signaliserer i en del sammenhenger om vi har å gjøre med en ledd- eller helsetning, noe som igjen avgjør om tilhøreren innstiller seg på ytterligere informasjon eller ikke:

En morgen satt jeg og leste på verandaen (helsetning)

En morgen jeg satt og leste på verandaen, ... (leddsetning)

**En morgen jeg satt og leste på verandaen. (helsetning eller leddsetning)*

Hagen kaller feiltypen vi her ser et eksempel på, for underinvertering eller underinversjon (1992). Det er altså tilfeller der innlæreren unnlater å invertere subjekt og verbal i kontekster som krever det, og det er denne kategorien inversjonsfeil som har vært av interesse i studien som presenteres her.⁶

Overføringer fra morsmålet

I det behavioristisk-strukturalistiske paradigmet i andrespråkslingvistikken tidlige historie, la man avgjørende vekt på overføringer fra morsmålet. Ettersom man anså språklæring for å være vanedanning, ville læring av et nytt språk medføre at man måtte etablere nye vaner der førstespråket og andrespråket hadde ulike strukturer. Som kjent ble kontrastiv analyse mellom S1 og S2 brukt profetisk til å forutsi hvilke strukturer som ville bli vanskelige å lære for elevene. Da proppen gikk ut av den behavioristiske læringsteoriens badestamp, ble morsmålet skylt ut med badevannet, og i tilnærmingen til språktilegnelse som fulgte, ble morsmålet nedtonet som forklaringsgrunnlag for læringsvansker og avvik. Derimot fokuserte man på likheter i språktilegnelsen til elever med ulike morsmål (Selinker 1972, Dulay and Burt 1975, Krashen 1981).

Da UG og parameterteorien ble overført til andrespråksforskningen på midten av 80-tallet, fikk førstespråket på ny en sentral rolle. Innenfor dette paradigmet antok man at det vil være lettere å lære de språklige trekkene som er styrt av en parameter, dersom førstespråket og målspråket har etablert samme verdi av parameteren, eller motsatt, at en innlærer som har etablert én verdi av en gitt parameter på førstespråket vil overføre denne verdien til mellomspråket, noe som vil kunne resultere i feil dersom målspråket har etablert en annen verdi:⁷

[...] it is expected that where values for this parameter differ between the L1 and the L2, the L2 learner would need to revise hypotheses about the L2, consistent with the value of the L2 parametric values. (Flynn 1987)

Ulike parameterverdier i morsmålet og målspråket anses altså å være en kilde til innlæringsvansker. Bildet er imidlertid mer komplisert: Erfaringsmessig vet vi at det er vanskeligere for en spansk elev å lære at vi alltid må ha et subjekt i setningene på norsk, enn det er for en norsk elev å lære at subjektløse setninger er en grammatisk mulighet på spansk. Dette underbygges av forskning: En rekke studier har vist at det er en utfordring for innlærere med et prodropspråk som morsmål å tilegne seg subjektstvang i målspråket (White 1986, Salomonsen 1995, 2008, Casilde 2004, Judy 2011), mens det er relativt uproblematisk for en innlærer med et morsmål med subjektstvang å lærer at setninger uten subjekt er en grammatisk

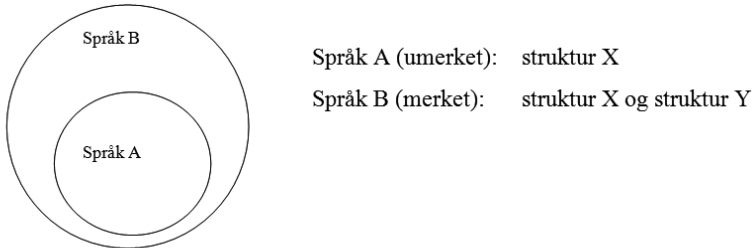
mulighet i språk som spansk eller polsk (Phinney 1987, Lozano 2002, Judy 2011). Parameterteorien sier ikke noe om denne forskjellen i læringsvansker forbundet med endring av parameterverdier fra +prodop til –prodop (vanskelig) og fra –prodop til +prodop (lett), eller tilsvarende for V2-parameteren: fra +V2 til –V2 (lett), og fra –V2 til +V2 (vanskelig). For å forklare denne forskjellen i innlæringsvansker, må parameterteorien suppleres av en teori om merkethet og lærebarhet.

Lærbarhetsdefinisjon av merkethet

Det finnes en rekke definisjoner av merkethet eller markerthet som det også kalles (Eckman 1977, 1985, Kellerman 1977, White 1987, Ellis 1994, se også Enger dette nummeret).⁸ I hovedfagsstudien og i denne artikkelen bruker jeg lærbarhetsdefinisjonen av merkethet som er den vanligste i tilknytning til overføring av parameterverdier (White 1987, 2003a). I følge denne definisjonen karakteriseres et språklig trekk som merket eller umerket ut fra den typen innputt som kreves i førstespråkstilegnelsen for at strukturen skal tilegnes. Definisjonen bygger på antagelsen om at barn ikke har tilgang til opplysninger om hvilke ytringer som er grammatisk uakseptable i målspråket (negativ evidens). Den umerkete verdien er den barna vil anta, dersom de ikke får spesifikke opplysninger om noe annet gjennom de språklige omgivelsene. En merket struktur defineres på sin side som en som "can be added to a grammar on the basis of positive evidence, but it cannot be dropped from a grammar without negative evidence" (White 1987: 264). Både umerkete og merkete parameterverdier tilegnes altså på grunnlag av positiv evidens. Forskjellen ligger i hva som kreves for å endre en parameterverdi som er etablert i språkssystemet. Umerkete parameterverdier kan fjernes på grunnlag av positiv evidens, mens merkete parameterverdier er avhengige av negativ evidens for å endres.⁹ Ettersom barn får lite negativ evidens (Ellis 1994), er det av avgjørende betydning at barnet ikke etablerer merkete parameterverdier i språkssystemet uten at det er sikkert at dette er riktig. Men hvordan unngår barnet å stille parametrene på den merkete verdien først? Lærbarhetsteoretikere har utviklet en hypotese som forklarer dette (Berwick 1985, Wexler og Manzini 1987). Hypotesen omhandler «The Subset Principle» som antas å være én av de medfødte læringsstrategiene som utgjør en del av LAD. Hypotesen predikerer at barnet først vil prøve ut den verdien av parameteren som gir

det mest begrensede språkssystemet, altså den umerkede verdien. Etter lærbarhetsteoriens definisjon av merkethet, kan dette forklare hvordan språktilegnelsen finner sted: Dersom barnet hadde etablert merkete parameterverdier først, ville negativ evidens være nødvendig for å endre verdien i de tilfellene der målspråket hadde umerkede verdier.¹⁰

Ettersom barn i svært liten grad får slik informasjon, kan tilegnelsen bare forklares ved at eleven er restriktiv i etableringen av parameterverdier i første omgang.¹¹ Det begrensede språkssystemet kan utvides til et videre på grunnlag av positiv evidens, mens det ikke er mulig å snevre inn et videre språkssystem uten opplysninger om at en har etablert gale verdier. Et språk A er subsett av et annet språk B for en bestemt struktur dersom As grammatiske ytringer kan innlemmes som en del av Bs ytringer:

Figur 1: Subsett og supersett

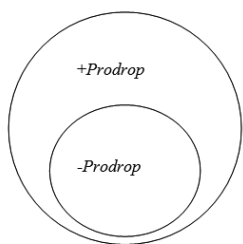
I sammenheng med en teori om merkethet, kan parameterteorien forutsi hva som vil være vanskelig for en elev i møtet med et nytt språk, og hvorfor det i noen tilfeller er lett å endre parameterverdi mens det i andre tilfeller er sjelden at en reetablering til målspråkets verdi finner sted.

La oss vende tilbake til de to aktuelle parametrene her: prodrop- og V2-parameteren. Vi vet av erfaring at det er lettere for en voksen elev med subjektstvang i morsmålet å lære subjektløshet i målspråket enn motsatt. Vi vet også at det er vanskelig for en elev uten V2-kravet å lære dette som voksen, mens det er uproblematisk for en elev med V2 i morsmålet å lære at dette ikke er et krav i møte med et nytt språk. Kan merkethetsteorien/lærbarhetsteorien forklare dette?

Prodrop-parameteren og merkethet

Det er ikke konsensus i fagmiljøet om hvilken verdi av prodrop-parameteren som er den merkete, den som *tillater* utelatelse av subjektspronomen (for eksempel spansk), eller den som *ikke* gjør det (for eksempel engelsk eller norsk). Dersom man legger lærbarhetsdefinisjonen av merkethet til grunn, er det prodrop-språk som spansk som har etablert den merkete verdien (minst restriktive grammatikken, supersett), mens språk med subjektstvang som norsk har etablert den umerkete verdien (mest restriktive grammatikken, subsett) (White 1985, Rizzi 1982): Både subjektløshet og subjektstvang kan læres på grunnlag av positiv innputt, men bare subjektstvang kan avlæres uten negativ evidens: Når barnet, eller den voksne andrespråks-eleven, gjentatte ganger møter ffinite setninger uten eksplisitt subjekt gjennom innputt, vil han forstå at dette er en grammatisk mulighet.¹²

Det samme er ikke tilfelle for en elev som har etablert subjektløshet i språket sitt: Eksempler på setninger med eksplisitt subjektspronomen er ikke nok til at eleven skjønner at subjektløshet er en umulighet, ettersom begge strukturene, setninger med og uten subjektspronomen, forekommer i prodrop-språk. Dette blir tydelig hvis vi setter prodrop-parameteren i sammenheng med subsettprinsippet: Prodrop-språk vil være supersett i forhold til språk med subjektstvang, fordi de grammatiske ytringsmulighetene er flere. På spansk kan man uttrykke setningen *Jeg leser* på to måter: «*Yo estoy leyendo*» og «*Estoy leyendo*», altså med eller uten uttalt subjekt.

+Prodrop (spansk): *Yo estoy leyendo.*

(merket, supersett) *Estoy leyendo.*

- Prodrop (norsk): *Jeg leser.*

(umerket, subsett) * *Leser.*

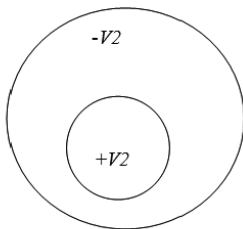
Figur 2: +/- prodrop-språk

Den norske eleven som lærer spansk, har satt parameteren på den verdien som gir det mest begrensede språkssystemet, og utvider så i overensstemmelse med data. Den spanske eleven som lærer norsk, har derimot etab-

lert verdien som gir supersettssystemet. Den merkede parameterverdien overføres, og mangel på evidens fører til at disse avvikende formene ofte er vanskelige å få luket bort fra mellomspråket (White 1985, 1989b).

V2-parameteren og merkethet

Også for V2-parameteren har norsk etablert den umerkede verdien etter lærbarhetsdefinisjonen: +V2 defineres som umerket fordi den kan fjernes fra et språkssystem på grunnlag av positiv evidens. -V2 krever derimot negativ evidens for å fjernes, og dette er en av grunnene til at det er så vanskelig for fremmedspråklige elever å få bukt med inversjonsfeil i mellomspråket.¹³ Også etter subsettprinsippet vil den verdien vi har aktivisert på norsk, måtte klassifiseres som umerket: Setninger med et annet ledd enn subjektet i forfeltet har kun én mulig leddstilling på norsk, mens et språk som har aktivisert minusverdien av parameteren, har flere alternative ordstillingsmønstre: +V2 er altså subsett av -V2, fordi det en kun kan uttrykke på én måte på et språk som norsk, kan uttrykkes på flere måter på et -V2-språk som spansk.¹⁴

-V2 (spansk):	<i>Ayer viajó él.</i>
(merket, supersett)	<i>Ayer él viajó.</i>
+V2 (norsk):	<i>I går reiste han.</i>
(umerket, subsett)	<i>*I går han reiste.</i>

Figur 3: +/- V2-språk

Problemstilling og hypoteser

Den overordnede problemstillingen i hovedfagsstudien var om den medfødte språkevnen fremdeles er virksom i språktilegnelse som finner sted etter puberteten. Reetablering av parameterverdier kan tolkes som et argument for at UG fortsatt er virksom:

[A] way of testing for the availability of UG is by investigating whether adult L2-learners are capable of resetting a parameter from the value found in their L1 to the value of the L2. If resetting does take place, this can be taken as evidence for the continued existence of UG (Ellis 1994:445)

Jeg nærmet meg dette spørsmålet gjennom tre hypoteser om voksnes andre-språkstilegnelse:

H1: Merkede parameterverdier overføres fra S1 til mellomspråket.

H2: Parameterverdier kan endres over tid.

H3: Subjektstvang (STV) må etableres før foranstillingsinversjon (INV)

Den første hypotesen predikerer at også merkede parameterverdier overføres fra førstespråket til mellomspråket, og berører dermed en viktig forskjell mellom barns og voksnes språkstilegnelse: Mens barn først etablerer det mest begrensede språkssystemet, predikerer denne hypotesen at voksne innlærere overfører merkede verdier, noe som i noen tilfeller kan medføre at de starter med et supersett språkssystem som ikke kan endres uten negativ evidens. Om denne hypotesen blir støttet av dataene, kan det tolkes som et tegn på at de medfødte læringsstrategiene, som subsettpriinsippet, ikke er aktivt hos voksne elever.

Den andre hypotesen predikerer at parameterverdier kan endres over tid. Et slikt parameterskifte fra S1-verdien til målspråksverdien, kan tolkes som et argument for at LAD fremdeles er virksom. Dette argumentet er spesielt relevant i forbindelse med endringer av parametere der målspråksverdien ikke er lærbar på grunnlag av positiv evidens, slik tilfellet er for subjektstvang og V2-regelen: En endring av den merkede parameterverdien kan innenfor det paradigme som presenteres her, kun forklares ved at eleven enten har fått tilstrekkelig negativ innputt og i tillegg vært i stand til å gjøre nytte av denne informasjonen, eller ved at utløsere i de språklige omgivelsene i kombinasjon med den medfødte språkevnene har ført til en parameterendring.¹⁵

Den siste hypotesen gir konkrete prediksjoner for forholdet mellom tilegnelse av subjektstvang og V2 i norsk hos voksne elever som har etablert andre verdier for begge parametrene i sitt førstespråk (spansk). Dersom hypotesen finner støtte i dataene, kan det tolkes som et argument for at UG

fremdeles er aktiv i voksen S2-tilegnelse. Hypotesen predikerer at det finnes en naturlig tilegnelsesrekkefølge mellom subjektstvang og obligatorisk foranstillingsinversjon for elever som ikke har noen av trekkene i sitt morsmål; *[- prodrop] må etableres før [+ V2]*, eller med andre ord; *Subjektstvang (STV) må etableres før foranstillingsinversjon (INV)*:

	-STV	+STV
-INV	JA	JA
+INV	NEI	JA

Tabell 1: Forholdet mellom subjektstvang og foranstillingsinversjon, prediksjoner

Som tabellen viser, skal kombinasjonen av behersket inversjon, men ikke behersket subjektstvang være en umulighet. Hvis hypotesene stemmer, gir det en tilegnelsesrekkefølge som begynner med både subjektløshet og manglende inversjon, deretter subjektstvang, men ikke inversjon, og til sist både subjektstvang og inversjon i tråd med målspråket norsk.

Studien

De fleste som jobber innenfor det teoretiske rammeverket for studien jeg refererer her, bruker grammatikalitetsbedømmelser («grammatical judgement tests») i kartleggingen av elevenes ubevisste kunnskaper om målspråket.¹⁶ Det finnes likevel forskere innenfor dette paradigmet som bruker fri produksjon som data (Phinney 1987). Forskjellige tester har ulike problemer og feilkilder knyttet til seg, og en kan derfor vente at de resultatene en får, til dels vil være preget av den metoden en har benyttet seg av i datainnsamlingen (Bachman 1990). Jeg valgte derfor å teste hypotesene ut mot begge data-typene, både grammatikalitetsbedømmelser og fri skriftlig produksjon.

Den frie produksjonen hentet jeg fra 47 tekster skrevet som langsvarsoppgaver til den frittstående språkferdighetstesten *Test i norsk – høyere nivå* (Norsk språkttest, Universitetet i Bergen/Folkeuniversitetet).¹⁷ Alle informantene var spanskspråklige voksne som hadde kommet til Norge etter puberteten, og den samlede poengsummen på testen antydte at de var på ulike stadier i mellomspråkutviklingen, noe som var en forutsetning for å få testet hypotesene.

En grammatikalitetsbedømmelse er en test som består av et relativt stort antall setninger der omlag halvparten er grammatisk korrekte og halvparten ukorrekte. Elevene blir bedt om å vurdere hvilke som er grammatisk akseptable og dessuten å påpeke feilen i de ukorrekte setningene.

For å være trygg på at informantene som tok grammatikalitetstesten, kunne nok norsk til at de var i stand til å vurdere setningene i grammatikalitetstesten, gav jeg dem en tradisjonell luketest der hvert sjuende ord var erstattet av en tom luke. Luketesten har vist seg å være en prøveform som er velegnet til å måle elevens generelle språkferdigheter (Bachman 1982).¹⁸ 24 spanskspråklige voksne norskinnlærere tok luketesten og grammatikalitetstesten. For å kunne påvise morsmålets rolle i mellomspråkutviklingen, er det nødvendig å sammenlikne resultatene med en gruppe språkbrukere med et annet morsmål (Jarvis 2000). Uten kontrollgruppe er det umulig å slå fast om de avvikene og mønstrene man finner, er felles for alle språkinnlærere eller om de er spesifikke for språkbrukere av ett språk, men ikke av et annet (Ellis 1994: 446). Luketesten og grammatikalitetstesten ble derfor også gitt en kontrollgruppe av engelskspråklige voksne norskelever. Disse elevene har subjektstvang, men ikke V2-regelen i sitt morsmål.

Sentralt i denne oppgaven er *tilegnelse* av subjektstvang og V2-prinsippet. Men når skal et trekk regnes for tilegnet? Mellomspråk karakteriseres jo nettopp av variasjon, og eksempler på korrekte og avvikende former av samme struktur kan opptre side om side.¹⁹ Jeg valgte å definere et trekk som tilegnet når det ikke finnes mer enn ett tilfelle av avvik i strukturen, og det samtidig finnes minst to eksempler på korrekte forekomster av den samme strukturen.

Resultater av fri skriftlig produksjon

Av de 46 spanskspråklige informantene var det 10 stykker, eller 22 %, som hadde flere eksempler på både subjektløse setninger og setninger med underinversjon i tekstene sine. Hele 19 elever, det vil si 41 %, viste beherskelse av både subjektstvang og obligatorisk inversjon på norsk. Det var 15 elever, tilsvarende 33 % av gruppen, som hadde tilegnet seg subjektstvang, men ikke obligatorisk inversjon. Flere av dem hadde ingen tilfeller av subjektløshet og samtidig mange eksempler på underinversjon. Én kandidat hadde ingen subjektløse setninger og så mange som syv eksempler på setninger med manglende inversjon i samme stil. Det motsatte tilfellet, *elever*

som behersket inversjon, men ikke subjektstvang, var svært underrepresentert: Bare 2 av 46 elever viste et slikt mønster (tilsvarende 4 %).

	- STV	+ STV
-INV.	22 %	33 %
+INV.	4%	41 %

Signifikansnivå: $0.025 < p < 0.05$ (Beregnet etter Woods et al. 1986).

Tabell 2: Forholdet mellom subjektstvang og foranstillingsinversjon, resultater

Resultater av grammatikalitetsbedømmelsen

Det var svært stort samsvar mellom resultatene på grammatikalitetsbedømmelsen og resultatene på den frie skriftlige produksjonen for beherskelse av de to strukturene subjektstvang og inversjon: I grammatikalitetsbedømmelsen var resultatene som følger: 42 % av elevene har tilegnet seg begge disse syntaktiske trekkene, mens 33 % ikke behersker noen av delene. Hele 21 % behersker subjektstvang, men ikke inversjon, mens bare én elev, tilsvarende 4 %, viser beherskelse av inversjon samtidig som han aksepterer flere av de subjektløse setningene.

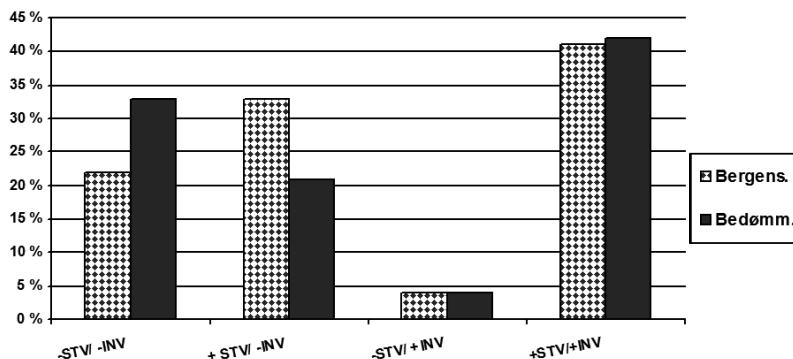
	- STV	+STV
-INV.	33 %	21 %
+INV.	4 %	42 %

Signifikansnivå: $0.025 < p < 0.05$. □

Tabell 3: Forholdet mellom subjektstvang og foranstillingsinversjon, grammatikalitetsbedømmelsen

Testing av hypoteser

De to datatypene hypotesen ble prøvd ut mot, var ganske ulike. Den frie skriftlige produksjonen var ikke spesielt utarbeidet for å gi svar på mine spørsmål, mens jeg selv hadde laget grammatikalitetstesten med det formål at de aktuelle strukturene skulle være frekvente. Jeg var forberedt på at resultatene ville bære preg av disse forskjellene. Det var derfor overraskende at det var så stort samsvar mellom resultatene fra de to testtypene.

Figur 4: Forholdet mellom subjektstvang og foranstillingsinversjon, begge datatypene

Som det går frem av stolpene til venstre i diagrammet (-STV/ -INV), overføres parameterverdiene for både prodrop- og V2-parameteren i utstrakt grad til det tidlige mellomspråket, noe som støtter hypotesen om at *også merkete parameterverdier overføres*. Man kan imidlertid hevde at subjektløshet er et generelt trekk i tidlig mellomspråk. Dette argumentet blir tilbakevist av resultatene fra den engelskspråklige kontrollgruppen: Besvarelsene deres viser nemlig like få feilvurderinger av de subjektløse setningene som den norske kontrollgruppens besvarelser.

Den andre hypotesen, *at parameterverdier kan endres i samsvar med målspråkets verdier*, blir også underbygget av både den frie produksjonen og grammatikalitetsbedømmelsen (stolpene lengst til høyre i diagrammet, +STV/ +INV). Faktisk har de fleste informantene i mitt utvalg skiftet verdi for de to aktuelle parametrene i overensstemmelse med norsk syntaks.

Den siste hypotesen predikerte en fast rekkefølge for etableringen av subjektstvang og +V2. Hypotesen ville falsifiseres dersom forholdet mellom

elever som hadde skiftet parameterverdi for ett, men ikke begge parameterne, var jevnt fordelt mellom +STV/-INV og -STV/+INV, eller dersom det var overvekt av elever som hadde etablert plussverdien for V2-parameteren samtidig som de hadde subjektløse setninger i mellomspråket. Resultatene fra begge testtypene viser imidlertid at en rimelig stor prosent av innlærerne har etablert rett verdi av prodrop-parameteren uten at de har skiftet verdi for V2-parameteren, mens det bare er en svært liten andel av elevene for begge datatypene som har etablert V2 og ikke subjektstvang (stoplene i midten av diagrammet).

Teoretiske implikasjoner

Tilegnelsesmønsteret som kom til syne i studien, var overraskende på grunn av flere forhold: For det første er den obligatoriske inversjonen et trekk ved norsk som det fokuseres mye på i undervisningen av minoritetsspråklige elever, mens subjektstvang i liten grad er gjenstand for eksplisitt undervisningsfokus: Leddstillingsmønsteret og regelen om at verbet har plass nummer to i setningen introduseres allerede i det første kapittelet av *Ny i Norge* (Manne 1990), og er ett av de grammatiske emnene som repeteres jevnlig gjennom hele læreverket. At subjektet er obligatorisk, nevnes derimot ikke eksplisitt en eneste gang.

For det andre favoriserer elevenes morsmål en tilegnelsesgang der +V2 etableres før subjektstvang. Deler av spansk syntaks har nemlig et slikt mønster. I avhengige spørresetninger er inversjonen mellom subjektet og verbalet obligatorisk dersom subjektet er tilstede i setningen (Torriego, 1984):

Yo sé que quiere él.

**Yo sé que él quiere.*

**Jeg vet hva vil han.*

Jeg vet hva han vil.

Eksemplene over viser at ikke bare er mønsteret -STV/+INV en grammatisk mulighet, men det er faktisk et realisert mønster i deler av spansk syntaks. På tross av dette tilegnes altså subjektstvangen før den obligatoriske foranstillingsinversjonen når spanske elever lærer norsk.

Har parameterteorien noen relevans for andrespråksfeltet i dag?

Innledningsvis gjorde jeg det klart at studien som refereres i denne artikkelen, begynner å trekke på årene. Spørsmålet det er naturlig å stille seg til slutt, er derfor om parameterteorien fremdeles har noen relevans, eller om den hører hjemme på andrespråksfeltets faghistoriske skraphaug. I følge Ellis er andrespråksforskningens mål både å beskrive og forklare innlærernes lingvistiske og kommunikative kompetanse. Når det gjelder forklaring av andrespråkskompetansen, understreker han at:

[...] one goal is to reveal how learners are able to develop knowledge of an L2 from the available input and how they use this knowledge in communication. A second goal is to specify the factors that cause variation in individual learners' accomplishment of this task. *A complete theory of SLA must provide an explanation for what is currently known about learner language and about language learners* (Ellis 1994:38, egen utheving).

Noe av det som er ”currently known about learner language and language learners” og som en fullstendig andrespråksteori derfor må kunne forklare, er blant annet at:

- voksnes andrespråkstilegnelse skiller seg fra barns førstespråkstilegnelse
- noen trekk tilegnes før andre i andrespråkstilegnelsen
- noen språklige trekk er vanskeligere å lære for innlærere med ett morsmål enn for innlærere med et annet
- trekk fra førstespråket overføres til mellomspråket
- det er mulig, men uvanlig, at voksne innlærere oppnår fullstendig grammatisk kompetanse på målspråket
- både interne (for eksempel alder, kjønn, morsmål) og eksterne faktorer (for eksempel opplærings situasjon og innputt) spiller en rolle for språktilegnelsen
- det er mange mulige hypoteser om målspråket innlærere aldri tester ut

Et relevant spørsmål er om dagens rådende kognitivistiske teorier (Ellis 2006, Robinson og Ellis 2008) har den samme forklarende kraften som UG- og parameterteorien hadde.

La oss sette dette spørsmålet i forbindelse med resultatene i hovedfagsstudien: Kognitivistiske teorier trekker frem variasjon mellom innlærere som ett av argumentene for at språklæring ikke er vesensforskjellig fra læring av andre ferdigheter. Når det gjelder tilegnelsen av subjektstvang og V2-prinsippet i norsk, viser spanskspråklige elever imidlertid i overraskende stor grad det samme tilegnelsesmønsteret. Hvordan kan kognitivistiske språklæringsteorier forklare dette? Dersom elevene analyserer seg frem til en mellomspråksgrammatikk enten på grunnlag av innputt alene, med utgangspunkt i førstespråksgrammatikken eller til og med i henhold til fokus i norskundervisningen, skulle det være flertall av elever som behersker foranstillingsinversjon før subjektstvang, altså motsatt av det jeg finner i min studie. Både fri skriftlig produksjon og grammatikalitetsbedømmelser viser dette mønsteret. Innenfor rammen av UG-teorien, kan dette tolkes som et tegn på at den medfødte språkevn fremdeles er aktiv og medvirkende til at språklæring finner sted hos voksne elever.

Resultatene av undersøkelsen antyder også at det er forskjeller mellom barn og voksnes språktilegnelse: Parameterteorien forklarer disse forskjellene ved å predikere at visse medfødte læringsstrategier, som subsettprinsippet, ikke lenger er virksomme i voksnes andrespråkstilegnelse (Zobl 1988, White 1989b). Andrespråksteorier må kunne forklare hvordan det er mulig at alle friske barn lykkes i å tilegne seg V2 i morsmålet (hvis det kreves), mens det er nesten umulig for voksne å lære det samme.

Parameterteorien hadde noen klare prediksjoner; den tok sikte på å forklare blant annet hvordan barn lærer språk, på hvilken måte og hvorfor voksne andrespråkstilegnelse skiller seg fra barns førstespråkstilegnelse, hva som overføres fra førstespråket, hva som er lett, og hva som er vanskelig å lære, hvilken rolle innputt spiller, og hvordan innputt interagerer med menneskenes antatt medfødte forutsetning for språklæring. Teorien forklarer også hvorfor det er vanskelig for voksne å tilegne seg en fullstendig grammatisk kompetanse i målspråket, mens dette er hovedregelen for barns førstespråkstilegnelse. I ettertid har man funnet svakheter ved UG-teorien: Den inneholdt påstander som ikke lot seg etterprøve, begreper som var ullent definerte, og noen av antagelsene er tilbakevist empirisk. På tross av dette er jeg tilbøyelig til å være enig med Hyams når hun hevder at: «[...] the logic seemed, and still seems to me to be correct» (Hyams 2011:16).

Når jeg nå 20 år etter hovedfaget, satte meg ned med studien og leste om igjen en del av litteraturen som dannet grunnlaget for den, kunne jeg ikke unngå å bli litt nostalgisk; ikke først og fremst på grunn av egen ung-

domstid som definitivt er over, men med tanke på andrespråksfeltets tidlige ungdomstid der en både hadde tro på at det var mulig, og mot til å forsøke, å utarbeide en teori som kunne svare på de store spørsmålene i andrespråksfeltet.

Litteratur

- Ayoun, Dalila 2003. *Parameter setting in Language Acquisition*. London: Continuum.
- Bachman, Lyle 1982. The trait structure of cloze test scores, *TESOL Quarterly*, 1982, årg. 16 nr. 1, 61–70.
- Bachman, Lyle 1990. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford: Oxford University Press.
- Berwick, Robert 1985. *The Acquisition of Syntactic Knowledge*. Cambridge, Mass.
- Brautaset, Anne 1994. *Inversjon i norsk mellomspråk. En undersøkelse av inversjon i stiler skrevet av innlærere med norsk som andrespråk*. Upublisert hovedfagsavhandling i nordisk, Universitetet i Tromsø, Institutt for språk og litteratur.
- Casilde, Isabelli 2004. The Acquisition of the Null Subject Parameter Properties in SLA: Some Effects of Positive Evidence in a Naturalistic Learning Context. *Hispania*, årg. 87, nr.1, 150–62.
- Chomsky, Noam. 1981. *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris publications.
- Cook, Vivian 1988: *Chomsky's Universal Grammar*. Worcester: Blackwell.
- Dulay, Heidi and Marina Burt. 1975. Creative Construction in Second Language Learning and Teaching. *TESOL Quarterly*, 1975, nr.75, 21–32.
- Diedrichsen, Paul 1946. *Elementær Dansk Grammatik*, København.
- Eckman, Fred 1977. Markedness and the Contrastive Analysis Hypothesis. *Language Learning*, 1977, nr. 27, 315–30.
- Eckman, Fred 1985. Some theoretical and pedagogical Implications of the Markedness Differential Hypothesis. *Studies in Second Language Acquisition*, 1985, nr. 7, 289–307.
- Ellis, Nick 2006. Cognitive Perspectives on SLA: The Associative-Cognitive CREED. *AILA Review*, 2006, nr. 19, 100–121.
- Ellis, Rod 1994. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

- Flynn, Suzanne 1987. *A parameter-setting model of of L2 Acquisition*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- Greenberg, H. 1966. *Universals of Language*. Cambridge, Mass.
- Hagen, Jon Erik 1992. Feilinverteringer, overinverteringer og underinverteringer. *NOA*, 1992, nr.15, 27–38.
- Hagen, Jon Erik og Kari Tenfjord 1999. *Andrespråksundervisning. Teori og praksis*. PRISME, Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Hammerberg, Björn og Åke Viberg. 1979. Platshållertvanget, ett syntaktiskt problem i svenskan för invandrare. SSM-rapport.
- Hyams, Nina 2011. Missing Subjects in Early child Language. I Jill de Villiers og Thomas Roeper (Red.), *Handbook of Generative Approaches to Language Acquisition*. Nederland: Springer.
- Hyams, Nina og Kenneth Wexler 1993. On the grammatical basis of null subjects in child language. *Linguistic Inquiry*, 1993, årg. 24 nr. 3, 421–459.
- Hyltenstam, Kenneth og Niclas Abrahamsson 2003. Maturational Constraints in SLA. I Catherine Doughty og Michael Long 2003. *The Handbook of Second Language Acquisition*. Malden USA: Blackwell.
- Håkansson, Gisela 2001. Tense morphology and verb-second in Swedish L1 children, L2 children and children with SLI. *Bilingualism: Language and Cognition*, 2001, årg. 4 nr.1, 85–99.
- Jarvis, Scott 2000. Methodological Rigor in the Study of Transfer: Identifying L1 Influence in the Interlanguage Lexicon. *Language Learning*, 2000, årg. 50 nr. 2, 245–309.
- Johansen, Hilde 2008. Inversjon i norsk innlærerspråk. En undersøkelse av variasjonsmønstre i skrevne tekster. *NOA*, 2008, årg. 24 nr. 2, 50–71
- Judy, Tiffany 2011. L1/L2 parametric directionality matters. More on the null subject parameter in L2 acquisition. *EUROSLA Year-book 11*: 165–190. Amsterdam: John Benjamins.
- Kellerman, Eric 1977. Towards a characterization of the strategies of transfer in second language learning. *Interlanguage Studies Bulletin*, 1977, nr. 2: 58–145.
- Krashen, Stephen 1981. *Second language acquisition and second language learning*. Oxford.
- Larsen Freeman, Diane og Michael Long. 1991. *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. Essex: Longman.
- Liceras, Juana M. 1989. On some properties of the "pro-drop" parameter: looking for missing subjects in non-native Spanish. I Susan M. Gass og Jacqueline Schachter (Red.). *Linguistic Perspectives on Second Lan-*

- guage Acquisition* (109–33). Cambridge: Cambridge University Press.
- Liceras, Juana M. 1988. L2 Learnability: Delimiting the Domain of Core Grammar as distinct from the Marked Periphery. I Suzanne Flynn og Wayne O’Neill (Red.). *Linguistic Theory in Second Language Acquisition*. Dordrech: Kluwer Academic Publishers.
- Lozano, Cristóbal 2002. Knowledge of expletive and pronominal subjects by learners of Spanish. *ITL International Journal of Applied Linguistics*, 2002, nr. 135, 37–60
- Lund, Karen 1997. *Lærer alle dansk på same måde? En længdeundersøgelse af voksnes tilegnelse af dansk som andetsprog*. Special-pædagogisk forlag.
- Meisel, Jürgen M., Harald Clashen og Manfred Pieneman. 1981. On determining Developmental Stages in Natural Second Language Acquisition. *Studies in Second Language Acquisition*, 1981, nr. 3, 109–35.
- Manne, Gerd 1990. *Ny i Norge, tekstbok*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Nordgård, Torbjørn og Tor Åfarli. 1990. *Generativ syntaks. Ei innføring via norsk*. Oslo: Novus forlag.
- Opsahl, Toril og Ingvild Nistov 2010. On Some Structural Aspects of Norwegian Spoken among Adolescents in Multilingual Settings in Oslo. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.). *Multilingual Urban Scandinavia. New linguistic Practices*. Multilingual Matters, 49–63.
- Phinney, Marianne 1987. The pro-drop parameter in Second Language Acquisition. I Thomas Robinson, Peter og Nick Ellis 2008. *Handbook of Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition*. New York: Routledge.
- Roeper, Thomas og Edwin Williams.1987. *Parameter Setting*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- Ree, Nils Arne 1999. Fokus på form i undervisningen av voksne fremmedspråklige i Jon Erik Hagen, og Kari Tenfjord 1999. *Andrespråksundervisning*. Oslo: Ad notam, Gyldendal.
- Rizzi, Luigi 1982. *Issues in Italian Syntax*. Dordrecht: Foris Publications.
- Roeper, Thomas og Edwin Williams (Red.) 1987. *Parameter Setting*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- Rutherford, William 1982. Markedness and Second Language Acquisition. *Language Learning* 1982, nr. 32, 85–108.
- Salomonsen, Lisbeth E. 1995. *Pro-drop parameteret og det-setninger*. Upublisert hovedfagsoppgave, Bergen: Nordisk institutt, Universitetet i Bergen.

- Salomonsen, Lisbeth 2008. Pro-drop-parameteren: Det-setninger som utløser for subjektstvang? I Cecilie Carlsen, Eli Moe, Reidun Oanæs Andersen og Kari Tenfjord (Red.). *Banebryter og brobygger i andrespråksfeltet. En samling artikler i anledning Jon Erik Hagens 60-årsdag*. Oslo: Novus.
- Selinker, L. 1972. Interlanguage. *IRAL*, 1972, nr. 10, 209–31.
- Sollid, H. 2009. *Etnolekter i Norge*. Oslo: Novus forlag.
- Toledo, Cecilie Carlsen 1995: *Subjektløshet og underinversjon i spanskspråklige elevers norske mellomspråk. En tilnærming til spørsmålet om UGs rolle i voksen andrespråkstilegnelse*. Upublisert hovedfagsoppgave. Bergen: Nordisk institutt, Universitetet i Bergen.
- Torriego, Esther 1984. On inversion in Spanish and some of its effects. *Linguistic Inquiry*, 1984, årg. 15, nr.1, 103–129.
- Valian, Virginia 1990. A problem for parameter-setting models of language acquisition. *Cognition*, 1990, årg. 35, nr. 2, 105–22.
- Valian, Virginia 1991. Syntactic subjects in the early speech of American and Italian children. *Cognition*, 1991, nr. 40, 21–81.
- Wexler, Kenneth og Rita Manzini. 1987. Parameters and learnability in binding theory. I Thomas Roeper og Edwin Williams (Red.) *Parameter Setting*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company.
- White, Lydia 1985. The acquisition of Parameterized Grammars: subjacency in second language acquisition. *Second Language Research*, 1985, nr. 1, 1–17.
- White, Lydia 1986. Implications of parametric variation for adult second language acquisition: an investigation of the "pro-drop" parameter. I Vivian Cook (Red.). *Experimental Approaches to Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon.
- White, Lydia 1987. Markedness and Second Language Acquisition. *Studies of Second Language Acquisition*, 1987, nr. 9, 261–81.
- White, Lydia 1989a. *Universal Grammar and Second Language Acquisition*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- White, Lydia 1989b. The adjacency condition on case assignment: do learners observe the Subset Principle? I Suzanne Gass og Jacqueline Schachter (Red.). *Linguistic Perspectives on Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- White, Lydia 2003a. *Second language Acquisition and universal grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.
- White, Lydia 2003b. On the Nature of Interlanguage Representation: Uni-

versal Grammar in the Second Language. I Catherine Doughty og Michael Long. 2003. *The Handbook of Second Language Acquisition*. Malden USA: Blackwell.

Woods, Anthony, Paul Fletcher and Arthur Hughes 1986: *Statistics in language studies*, Cambridge: Cambridge University Press.

Zobl, Helmut 1988. Configurationality and the subset principle: the acquisition of "V" by Japanese learners of English. I John Pankhurst, Michael Sharwood Smith og Paul van Buren (Red.). 1988 *Learnability and Second Languages: a Book of Readings*. Dordrecht: Foris Publishers.

Noter

1. Toledo (1995): *Subjektløshet og underinversjon i spanskspårlige elevs norske mellomspårk. En tilnærming til spårmålet om UGs rolle i voksen andrespårkstilegnelse*, Upublisert hovedfagsoppgave ved Nordisk institutt (nå del av LLE), Universitetet i Bergen veiledet av Jon Erik Hagen.
2. Chomsky definerte lingvistisk kompetanse i stor grad som grammatisk kompetanse. Synet på barn som bedre spårkinnlærere enn voksne, må ses i lys av denne definisjonen av spårkkompetanse. Det er fremdeles det rådende synet at jo yngre innlærerne er ved oppstart, jo bedre sluttresultat, men nyere forskning har også funnet belegg for at voksne lærer raskere og på noen spårklige områder, bedre, enn yngre innlærere (Hyltenstam og Abrahamsson 2003, Larsen Freeman og Long 1991:155).
3. Se White (2003a, 2003b) og Ayoun (2003) for en oppdatert presentasjon av parameterteorien og UGs rolle i andrespårkssammenheng.
4. Senere studier har funnet at innputt ikke er så "degenerert" som UG-teoretikerne hevdet, men at barn tvert i mot får store mengder riktig tilpasset innputt, og at innputten blir gradvis mer kompleks når barnet modnes (Ellis 1994:434).
5. Her bør også nevnes at Brautaset (1994) finner få inversjonsfeil i sitt materiale, noe som kan tolkes som at det *ikke* er spesielt vanskelig å lære seg V2-regelen på norsk. Det bør nevnes at hennes materiale består av skriftlige tekster, og at innlærerne studerer norsk på universitetet.
6. I denne artikkelen tar jeg ikke opp de grammatiske trekkene det er vanlig å regne som tilhørende Prodrop-parameteren og V2-parameteren, ei heller hvilke trekk det er vanlig å regne som mulige utløsere for at bestemte verdier av parametrene fastsettes. For en diskusjon av dette, se Roeper og Williams 1987.
7. White (1987:266) refererer til dette synet som "transferhypotesen", og det motsatte synet, at også voksne innlærere alltid begynner med umerkede parameterverdier, som "utviklingshypotesen"
8. Termen "merkethet" brukes vanligvis i tilknytning til UG-teorien, mens "markerthet" i større grad brukes innenfor den spårktypologiske tilnærmingen.
9. Det er viktig å understreke at lærbarhetsdefinisjonen av merkethet i mange tilfeller vil kategorisere trekk som merket/umerket på en annen måte enn mer tradisjonelle, typologiske definisjoner av merkethet, for eksempel Greenberg (1966) og Eckman (1977), jfr. diskusjonen av de ulike definisjonene i Rutherford (1982) og White

- (1989a). En kan diskutere hvorvidt det er uheldig å bruke termen merkethet slik det er gjort i denne artikkelen (White 2003a), men jeg har likevel valgt å holde fast ved denne bruken fordi det er i tråd med rådende termbruk innenfor parameterteorien jeg brukte i oppgaven.
10. En alternativ forklaring diskutert i Chomsky (1981) og White (2003) er at manglende forekomster av et språklig fenomen i relativt enkle uttrykk der en ville forvente at de var tilstede, kan sies å utgjøre en form for negativ evidens. Prodrop nevnes i litteraturen som et slikt eksempel. Takk til den anonyme fagfellen som gjorde meg oppmerksom på dette.
 11. Denne studien fokuserer på voksnes andrespråksinnlæring. For en oppdatert diskusjon om etablering av ulike verdier av prodrop-parameteren i barns førstespråksinnlæring, se Hyams (2011).
 12. Flere forskere har funnet subjektløse setninger i tidlig barnespråk og tar dette til inntekt for den motsatte oppfatning, altså at det er +prodrop som er den umerkede verdien (Valian 1990, 1991). Det kan imidlertid diskuteres hvorvidt disse eksemplene på manglende subjekt faktisk er et uttrykk for at en parameterverdi er etablert, eller om det er et uttrykk for forenklinger som kjennetegner tidlig barnespråk generelt (se oppdatert diskusjon i Hyams 2011).
 13. Flere studier, også innenfor andre teoretiske retninger, finner at det er vanskeligere å lære inversjon når et annet ledd enn subjektet står i forfeltet, enn det er å «avlære» en slik regel (Rakhonen 1993, referert i Håkansson 2001:95). Igjen er det viktig å understreke at det vanlige er å definere +V2 som merket (Færch 1984).
 14. Også her er det på sin plass å nevne at andre definisjoner av merkethet vil komme til motsatt konklusjon, altså at +V2 som norsk, er merket i forhold til språk uten dette kravet om et finitt verb på andre plass i deklarativer helsetninger.
 15. For en behandling av mulige utløsere av subjektstvang i norsk hos spanske innlærere, se Salomonsen (1995, 2008).
 16. Jfr. Chomskys (1981) skille mellom kompetanse og performanse.
 17. Tallet 47 er tilfeldig. Jo flere tekster, jo bedre, men i en hovedfagsoppgave som dette, må det også være et datautvalg som er håndterlig innenfor den begrensede rammen for oppgaven. Med fremveksten av innlærerkorpus de senere årene, har man anledning til å analysere et langt større antall tekster raskt.
 18. Både lukeprøven og grammatikalitetstesten ble dessuten prøvd ut på en norskspråklig kontrollgruppe som bestod av 28 elever i første klasse ved Fana Gymnas i Bergen.
 19. Her kan det være på sin plass å nevne at flere studier har vist at også ungdom med norsk som morsmål varierer i bruken av foranstillingsinversjon. I noen kontekster kan manglende inversjon brukes som en identitetsmarkør og noen forskere mener det er berettiget å knytte dette trekket til en egen «etnolekt» (Sollid 2009, Opsahl og Nistov 2010).

Abstract

This article is a resume of my master thesis in Norwegian as a second language at the University of Bergen (1995). The thesis was written in a time when Chomsky's parameter theory held a relatively strong position in the

SLA-field. Very simplified, the parameter theory predicts that language acquisition happens because the child, based on linguistic input, sets a cluster of linguistic parameters at one of two possible values. An important question in SLA-research has been whether adult learners have access to the innate grammar of which parameters are a part, and what kind of evidence, positive or negative, is necessary in order to change parameter values. In this study, I investigate Spanish speaking learners acquisition of compulsory subjects and inversion in Norwegian. These linguistic traits are governed by two distinct parameters, and Spanish has established a different value from Norwegian for both parameters. If Spanish-speaking learners succeed in acquiring these traits in their Norwegian interlanguage, it is a sign that the values of the parameters have been changed.

Keywords: Universal grammar; L1-transfer; Spanish learners, compulsory subject, subject-verb inversion